

הנאום

...משכיל ופרימיטיבי, מקסים וברוטאלי...

או מחמאה לפעולתי הפרלמנטרית. על כל פנים, גם ברגעים נרגשים ביותר, כאשר התנגשו על דוכן הכנסת באופן קיצוני, שמר על יחס ג'נטלמני.

ערב מילחמת ששת הימים, אחרי שנכנס לממשלת הליכוד הלאומי, קרא לי לאחת מפינות בניין הכנסת והציג לפני מישר אלה: מאחר שהוא מעריך את העולם הזה כביטאון שיש לו השפעה רבה על הנוער, הרי עלי לעשות את הכל כדי להעלות את המוראל בימי-החרדה. השבתי לו כי אני רואה במילחמה, המתרגשת ובאה, מילחמת-מגן צודקת, ובוודאי אעשה את הכל כדי לשמור על האחדות הלאומית במיבן זו זה.

כעבור כמה ימים הגיע תורי שלי להציג לו מישאלה. המילחמה תמה. הגיעו אלי ידיעות מוסמכות שמשנה דיין ציונה להרוס ארבעה כפרים באזור לטרון, וכי התחיל להרוס באופן שיטתי את העיר קלקיליה. פניתי אל הרמטכ"ל, יצחק רבין, אל שרי מפ"ם וגם אל השר מנחם בגין, בתביעה נמרצת להפסיק את ההרס. אמרתי לבגין שהדברים סותרים לחלוטין את כל הצהרותיו על טיב השליטון הישראלי, ושעם כל התנגדותי לדרכו, אני מכיר אותו כי איש-אמת. בגין הבטיח לבדוק את העניין. הריסת קלקיליה הופסקה. אינני יודע אם היתה לבגין יד בהחלטה זו. כיום עומדת קלקיליה על תילה, שלמה ומשוקמת. ארבעת הכפרים נבחקו מעל פני האדמה.

זמן מה לאחר-מכן הגיעו לידיעתי סיפורים על מעשי-זוועה. פניתי לרבין ובגין והדברים נפסקו. אינני יודע אם היה זה תודות לרבין או לבגין או לשניהם.

דמעות בקולנוע

כ שאני מנסה להבין את האיש, אני חושב על תמונות מסוימות שנחרתו בזיכרוני.

פעם הלכתי עם אשתי לראות סרט צ'כי על גורלה של אשה יהודיה בימי השואה. ישבנו ביציע, וראינו מאחור את בגין (המשך בעמוד 28)

סיגנונו התפעלות בקרב החטיבות הלוחמות, אשר מעשיהן היומימיים האפילו במהירות על זכר עלילות אצ"ל.

פרשת דירי'אסין עוררה כנו כחידה, ולא ידענו כאיזו מידה מעורב בה בגין אישית.

פגשתי את בגין אישית רק כעבור שנתים-שלוש, כאשר ביקרתי בכנסת, וכאשר ריאיינתי אותו בביתו. ראיתי לפני אדם שהיה שונה מאד מן הימנים שפגשתי בהכרתי באצ"ל, ולאחר-מכן בר הגנה ובצה"ל. נימוסיו היו אירופיים מובן הקיים. הוא נשק את ידי הנשים, הוא דיבר אלי בגוף שלישי, גם כשעניתי לו בגוף שני, והמשיך במינהג זה במשך שנים רבות. (זוכרתי בכך לפני כמה ימים, כאשר האזנתי תי לעימות הטלוויזיוני בנוסח "מנחם, אתה טוען כי... ו"שימעון, אתה אומר ש...". זה נשמע מלאכותי, מפני שהיה ברור כי בגין אונס את עצמו לדבר בסיגנון לאילן).

במשך השנים ראיתי את בגין פעמים רבות. בגין שקרא להסתערות על הכנסת, בעת הוויכוח על הסכסכה-שילומים עם גרמניה. בגין המשופם, שהאופנועים דהרו לפניו במסע-הבחירות של 1955. בגין כשעז תו הפאתטית ביותר, בעת הקומדיה הגדולה של "ברווי'אסין", כאשר תרגיל של גיוס גרם לבהלת-מילחמה ביגלל טעות של האלופים מאיר זורע ויהושפט הרכבי. בגין, שקיבל את הידיעה על הגיוס בשעת נאור מו בכנסת, מיהר לברך את צה"ל היוצא להגן על המולדת מול פני האוייב — מבלי שידע מי האוייב, ועל מה המילחמה. (חיפשתי באחרונה את הנאום הזה בדיבר-רייה-כנסת, ונזכרתי לדעת כי עבר שיפוך בדיעבד.) בגין שבור ורצוף, אחרי ששמר

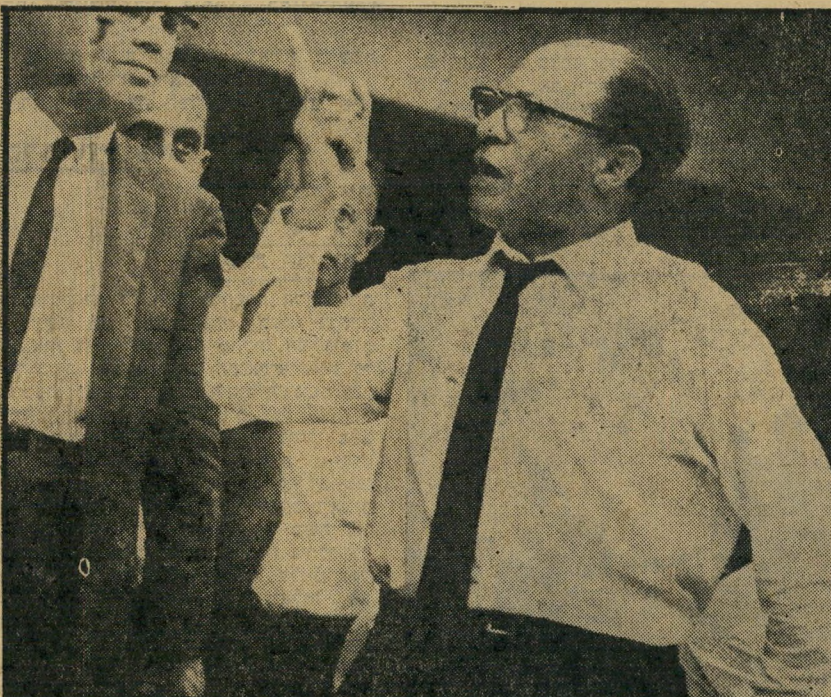
אחדים מן האסונות הגדולים כהיום? טוריה האנושית נגרמו עדידי אני שים מסוג זה.

דירי'אסין וברווי'אסין

מ ידחמת המחירת העכירת היתה אחת ממילחמות-השיחור הנדירות בהיסטוריה שלא היתה מלווה במילחמת-אחים. את העובדה הזאת יש לזקוף לזכרו של בגין. אך גם אלה מאיתנו שהעריכו כוהו על כך, התקשו למצוא בקירבם אהדה לסיגנונו. איכשהו, גם מרחוק, הרגשנו ש"הוא", לא משלנו", שהוא הביא עימו סיגנון שהיה זר לנו לגמרי.

הסיגנון הבומבוסטי המנופח שק שידורי אצ"ל ועיתונות-המחתרת שדה, שהיה רווי רגשנות משתפכת, נכרד מאד מן הסיגנון הצברי, הי עניינו והיכש של שידורי ההגנה, שיהיה קרוב לדיכנו הרבה יותר.

מעשי-הגבורה של אנשי אצ"ל היו אמרי תיים, וגם מי שלא הסכים עימם מוכרח, היה להעריצם. אפשר היה גם להעריך את בגין האיש, שהיה בלי ספק גורה בור במקום, כמו שטרן, אילן נלכד, אך איך אפשר היה לסבול את הלאומנות החשוכה ואת המיסטיקה הדתית של תעמולת אצ"ל? סיגנונו האישי של בגין הצהים אותנו לא פעם. במהלך מילחמת-העצמאות, שבה שירתתי בשורות גדודי-ההגנה (שהפכו לאחר-מכן לצה"ל) נתקלנו בסיגנון זה, שניראה לנו זר ומזר. זכורני כי בימי פרשת אלטלנה, שבה מילאה הפלוגה שלי תפקיד צדדי, נדהמנו לשמוע מפי חברים, ששמעו את בגין, שהוא ככה בפומבי. כאשר עלה בגין סוף-סוף מן המחירת, לא עורר

בעת הפיגוע עם תמיר... שבור ורצוף...

עם אשתו עליזה

...ישר מאינכמוהו, בלתי-מוסרי ביחסי עמים...